

کارکرد طنز در کتاب فارسی دوازدهم سال تحصیلی ۹۸-۹۷

محمد معین صفاری

عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور واحد مرودشت

چکیده

طنز، یکی از شگردهای انسان‌ها در تقابل با ناهنجاریهای اجتماعی و فردی است اگرچه پایه و اساس این نوع ادبی بر خنده و شوخی بنیان نهاده شده است؛ اما باید توجه داشت که در طنز، خنده، غایت و هدف نیست، بلکه وسیله‌ای است برای بیان نارسایی‌ها و آگاه ساختن مخاطب نسبت به رذالت‌ها و ناروایی‌هایی که در متن جامعه جریان دارد. بدین معنا که طنزپرداز به قصد اصلاح، به وسیله قلم و چاشنی خنده و شوخی، زبان به انتقاد از معایب و مفاسد موجود در جامعه باز می‌کند تا از این طریق بتواند برخی از نقص‌ها، بدرفتاری‌ها، کج‌اندیشی‌ها و اعمال نادرست را بهبود دهند و اغلب طنزپردازان تلاش کرده‌اند طنز را در همین راستا به کار گیرند به امید آنکه جامعه و فرد اصلاح پیدا کنند. این نوع در کتاب فارسی دوازدهم جایگاه قابل توجهی را به خود اختصاص داده است و به نظر می‌رسد که مؤلفان در تدوین کتاب فارسی دوازدهم با آگاهی نسبت به نقش طنز در اصلاح عیب‌ها و نقص‌های اجتماعی و فردی و همچنین ایجاد فضای نشاط و شوخی، میان دانش‌آموزان مدارس، تلاش کرده‌اند در بخش‌هایی از کتاب فارسی دوازدهم به آن پردازند. از این‌رو، پژوهش حاضر با رویکردی توصیفی-تحلیلی به کارکرد طنز در کتاب فارسی دوازدهم می‌پردازد و شگردهای طنزپردازی و مفاهیم طنز را که در این کتاب آمده است بررسی می‌کند. **واژگان کلیدی:** طنز، تکنیک طنزپردازی، مفاهیم طنز، کتاب فارسی دوازدهم.